

KÖNYVSZEMLE

Orosz Dániel²⁴

*Nemes Nagy József – Pálné Kovács Ilona (szerk.) (2022):
A regionalizmus az elmélettől a gyakorlatig
Illés Ivánra emlékezve 80. születésnapja alkalmából
IDResearch Kft / Publlikon kiadó*

<https://doi.org/10.32976/stratfuz.2022.39>

Ezzel a könyvismertetővel emlékeznek a Miskolci Egyetem Világ-és Regionális Gazdaságtan Intézete Illés Iván Professzor Úrra, aki 2001 és 2009 között tevékenykedett Intézetünkben kezdetben egyetemi docensként, majd 2004. szeptember 1-től egyetemi tanárként. A regionalizmus, mint tudományterület kérdései mindig aktuális témát szolgáltatnak kutatók, hallgatók, területfejlesztéssel foglalkozó szakemberek, és az olvasók számára egyaránt. A gazdaságtudományban az elmúlt néhány évtizedben a tér, a térbeliség felértékelődésével egyre fontosabb szerepet játszik a regionális tudomány, jól szemlélteti ezt, hogy szinte mindegyik hazai egyetemen létrejöttek a kutatóműhelyek. A Magyar Regionális Tudományi Társaság révén országos tudományos társasággal, továbbá az MTA IX. osztályán belül önálló bizottsággal működik a regionális tudomány. Azoknak az olvasóknak, akik érdeklődnek a regionális politika és tudomány aktuális témaköreiről, a gazdaságfejlesztéstől a környezetvédelemig, valamint az intézményektől a finanszírozásig ajánlom a Nemes Nagy József és Pálné Kovács Ilona szerkesztésében 2022-ben megjelent „*A Regionalizmus az elmélettől a gyakorlatig*” című könyvet. A kötet megírását Illés Iván élete, a regionális tudomány területén végzett kimagasló munkája, és az alkalom, hogy 2022-ben lenne nyolcvan éves motiválta.

A „*Regionalizmus az elmélettől a gyakorlatig*” című könyv három logikai egységből épül fel, melynek első részében a regionalizmus elméleti, illetve történeti megközelítéseivel kapcsolatos írások jelennek meg. A könyvnek ezen részében közölt tanulmányokon keresztül az olvasó is megismerkedhet Illés Iván életútjával, ezen belül is élete egyik legkiemelkedőbb szakaszában, mely kitekint Kelet-Közép-Európára és összegzi évtizedes tapasztalatait, megfogalmazott tudományos eredményeinek, fejlődési forgatókönyveinek még manapság is van relevanciája. A második részben a regionalizmus gyakorlatban való alkalmazásaira olvashatunk példákat. A kötetben közölt tanulmányok egy élet munkáját kísérik végig, kiemelten foglalkozva néhány kulcsfontosságú témával. A könyv harmadik részében Illés Iván publikációinak listáját találjuk. Az első részben több évtizedet átölelő tanulmányokat olvashatunk és szembesülhetünk azzal a ténnyel, hogy milyen nagy hatással volt a kötet megírásában résztvevők tudományos munkásságára Illés Iván szakmai munkája és életútja. A szerzők nagy tisztelettel hivatkoznak korábbi tanulmányaira és emelik ki a regionális tudományban való nagyfokú jártasságát, Illés Iván szakmai, tudományos munkájának kiemelkedő színvonalát bizonyítja, hogy az általa évtizedekkel ezelőtt publikált gondolatai a mai napig biztos alapot nyújtanak, amit a kötet első írása bizonyít. Rechnitzer János szerint „A dolgunk egyszerű, olvasni és értelmezni kell a műveit, aztán megújítani azokat, mert kiváló alapokat kaptunk tőle.” Rechnitzer János ezt a gondolatot követve írta az „Átmenetből a visszamenetbe” című írását, amelyben az átmenetben területi/regionális összefüggéseit adaptálja a magyar területi szerkezetre és intézményrendszerre az elmúlt tizenkét évben bekövetkezett változások főbb elemeinek a bemutatásával. Pálné Kovács Ilona a könyv második cikkében, a regionalizmusra és fejlesztéspolitikára fókuszál elsősorban, mindig kiemelve Illés Iván hozzájárulását a tématerületekhez, de érdekes résznek ígérkezik a regionalizmus és demokrácia közötti összefüggésekről szóló rész is.

²⁴ tanársegéd, Miskolci Egyetem, Világ-és Regionális Gazdaságtan Intézet

Nemes Nagy József a könyv szerkesztője, egyben a harmadik írás szerzője megismerteti az olvasóval a hazai regionális tudomány intézményrendszerének kialakulását. Bemutatja a Tervgazdasági Intézetet, amelyet a regionális tudomány korai műhelyeként aposztrofál. Hajdú Zoltán írásában egészen más tématerületen keresztül mutatja be Illés Iván munkásságát, hiszen a fő szempont a történelem és annak térszervező hatása a Balkán félszigeten. A Kárpát-medence és a Balkán földrajzi kapcsolata mellett, többet megtudhatunk a magyar királyság és a bizánci birodalom viszonyáról, a magyar királyság és a török birodalom küzdelméről az Észak-Balkán területen. Emellett a szerző bemutatja a szerb és román államok hogyan érték el függetlenségüket a törökökkel szemben. A soron következő tanulmány Rácz Szilárd munkája, melyben az Illés Iván 2002-ben írt kötetén alapuló Vision Planet stratégiát felhasználva igyekszik a CADSES térségben átalakuló országokra vonatkozóan bemutatni azok gazdaságának, városainak fejlődését, a népesség alakulását, valamint azokat a megállapításokat, melyeket két évtizeddel ezelőtt maga Illés Iván alkotott meg, valamint, hogy a mai napig helytállóak a gondolatai és a gyakorlatban is hasznosíthatók. Korompai Attila az Európai Unión belüli különböző csoportok (V4-ek, EU 14 és 9 újonnan csatlakozott ország) kereskedelmi kapcsolatainak vizsgálatával kívánja igazolni, hogy azok a forgatókönyvek, amelyeket Illés Iván a csatlakozás előtt megfogalmazott helytállóak-e. A következő két tanulmány a fenntarthatóság szemszögéből vizsgálja Illés Iván állításait. Szlávik János és Szép Tekla az alábbi állításokat helyezték előtérbe:

- a gazdaság szerkezetének átalakítása minden téren meg kell, hogy tudjon felelni a 21. század kihívásainak;
- a fenntartható fejlődés környezeti, gazdasági és társadalmi feltételeinek a megteremtése;
- az olyan átfogó társadalmi ellátó rendszerek átalakítása, mint az oktatás, az egészségügy, a nyugdíjak és a szociális gondoskodás;
- felkészülés a globalizáció kihívásaira.” (Illés 2002, 128.)

Szalmáné Csete Mária a publikációjában pedig Illés Iván munkásságára alapján, egyrészt rávilágít bizonyos összefüggésekre napjaink globális folyamatai között, és azok értelmezési lehetőségeire a fenntarthatóság-klimaváltozás-digitalizáció hármasszempontjából. A cikket olvasva választ kaphatunk arra, hogy a fenntartható térségfejlesztés felé történő elmozdulással összefüggésben, az alkalmazkodás és digitalizációs átmenet közötti kölcsönkapcsolatok miként tehetők kézzel foghatóvá lokális szinten. A könyv első részének végén betekintést nyerhetünk Zsigó Zsuzsanna által a magasnyomású (gazdasági növekedés meghaladja a potenciális szintet, a munkanélküliség alacsony) gazdaság területiségébe Magyarországon, valamint Dobai Attila Marcellán révén a fővárosi kisközösségek, kisegyházak rendszerváltást követő világába.

A második részben az első két írás az Európai Unió regionális politikájával ismerteti meg az olvasót. Józsa Viktória és Szabó Pál arra keresik a választ, hogy miként tudtak az Európai Unió országok a regionális politika terén fejlődni, kiemelten a jelentős területi fejlettségi különbségek kezelésében. Illetve vizsgálják, hogy ezekben az országokban mit jelent a regionális szint a regionális politika tükrében. Igari András Illés Iván munkásságának örökségét kívánja tovább vinni az uniós regionális politika egy speciális területét vizsgálva. Tanulmányában arra kereste a választ, hogy miként jelentek meg, és változott a természet- és társadalomföldrajzi elemekhez kapcsolódó speciális régiótípusoknak a szerepük az egyes tagállamokon belül. A kötet hátra lévő részében még további öt különböző gyakorlati példán keresztül ismerhetjük meg Illés Iván munkáját, gondolatait. Parger Éva a területfejlesztési politika pénzügyi eszközeit mutatja be, Kovács Katalin a regionális fejlődésről ír a rendszerváltást követő időszakban. Finta István jóvoltából a magyar és az európai vidékfejlesztési politikába nyerhetünk bepillantást. Kukely György a régiók turisztikai potenciáljának erősítését emeli ki, hiszen az utóbbi évtizedben mindvégig az egyik legnagyobb hangsúlyt kapó ágazati politika a turizmus volt. Írásában a stratégiaalkotás szabályaival foglalkozik és jut el a különböző térség lehatárolási problémáig. A Mátra példáján megismerkedhet az olvasó a turisztikai stratégiaalkotás során megfogalmazott célok és megoldások gyakorlati alkalmazhatóságával is. A második rész utolsó írásában

Horeczki Réka a falvak és a megkésett urbanizmus kapcsolatát mutatja be Illés Iván korai munkáiban. A vidéki térségekre vonatkozó egyik kulcs megállapítás, hogy csak integrált módon történő problémamegoldás lehet a jövő kulcsa.

Szívből ajánljuk a kötetet a Tisztelt Olvasóközönség figyelmébe!

A kötet ingyen letölthető: <http://hdl.handle.net/11155/2635>